

Q - IFRS

Oktober 2010

INNHOOLD

► INNLEDNING	04
► NYE HØRINGSFORSLAG FRA IASB	05
Inntektsføring - Høringsutkast til ny standard	06
Leieavtaler - Høringsutkast til ny standard	10
Måling av ikke-finansielle forpliktelser - Høringsutkast om endringer i IAS 37	13
Ytelsesbaserte pensjonsordninger - Høringsutkast til endringer i IAS 19 Ytelser til ansatte	14
Finansielle forpliktelser - Høringsutkast om finansielle forpliktelser i IFRS 9	15
► NYE STANDARDER OG FORTOLKNINGER	16
► REGNSKAPSKONTROLL	17
Finanstilsynets regnskapskontroll - Offentliggjort brev og foredrag	17
EU-samarbeid innen regnskapskontroll	18

► INNLEDNING NYE FORESLÅTTE ENDRINGER MED VESENTLIG INNVIRKNING PÅ REGNSKAPENE

IASB har ikke ligget på latsiden i 2010, og resultatet er at en lang rekke høringsutkast har blitt publisert i løpet av året. Blant de foreslåtte endringene er det verdt å merke seg flere forslag som i vesentlig grad vil kunne påvirke regnskapsrapporteringen for mange selskaper. I første rekke vil vi trekke frem forslag til ny standard om inntektsføring. De foreslåtte reglene vil kunne medføre endret periodisering av inntekt hos en rekke selskaper. Selskaper som i dag benytter løpende avregning ved inntektsføring på kundekontrakter, vil ikke nødvendigvis kunne fortsette med dette etter de foreslåtte reglene. Konsekvensen kan være at inntektsføring må utsettes til fullføringstidspunktet for enkelte tjenesteleveranser og anleggskontrakter.

Av andre vesentlige endringer som er foreslått nevner vi forslag til ny standard for leieavtaler. Skillet mellom finansielle leieavtaler og operasjonelle leieavtaler foreslås fjernet, og konsekvensen er at alle leieavtaler skal balanseføres med en eiendel og en tilhørende leieforpliktelse.

I denne utgaven av Q-IFRS vil vi omtale de nye høringsutkastene om inntektsføring og leieavtaler mer i detalj, men også se nærmere på innholdet i flere andre nye høringsutkast fra IASB som har blitt publisert i 2010.

NYE HØRINGSFORSLAG FRA IASB

► INNTEKTSFØRING

HØRINGSUTKAST TIL NY STANDARD

Bakgrunn

International Accounting Standards Board (IASB) og den amerikanske standardsetteren Financial Accounting Standards Board (FASB) har publisert et felles høringsutkast "Revenue from Contracts with Customers". Målsetningen med fellesprosjektet er å klargjøre prinsippene for inntektsføring, og å utvikle en felles standard for IFRS og US GAAP.

De primære målene ved en felles inntektsføringsstandard vil være å fjerne inkonsistens og svakheter i dagens inntektsføringsstandarder, og skape et mer robust rammeverk for håndtering av praktiske problemstillinger knyttet til inntektsføring. Dette vil videre øke sammenlignbarhet av inntektsføring mellom ulike enheter og på tvers av bransjer, jurisdiksjoner og kapitalmarkeder. I tillegg forenkles arbeidet med å utarbeide finansiell rapportering, ved å redusere antall krav som finnes i dagens IFRS'er og US GAAP.

Høringsforslaget vil erstatte IAS 18 Driftsinntekter, IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende fortolkninger (IFRIC 13 Kundeloyalitetsprogrammer, IFRIC 15 Avtaler om bygging av fast eiendom, IFRIC 18 Overføring av fast eiendom fra kunder og SIC 31 Driftsinntekter – byttehandel vedrørende reklametjenester).

Forslagene i høringsutkastet vil ha innvirkning på alle foretak som inngår kontrakter om salg av varer og tjenester til kunder, oppstått som ledd i foretakets ordinære aktiviteter. Høringsutkastet omfatter alle slike kontrakter, med mindre de er omfattet av virkeområdet til en annen IFRS.

Høringsutkastet foreslår full retrospektiv anvendelse, men ikrafttredelsestidspunktet er ennå ikke fastsatt. Høringsfristen er satt til 22. oktober 2010.

Høringsforslag Virkeområde

Forslagene i høringsutkastet får anvendelse på kontrakter et foretak har med en kunde, med unntak av følgende kontrakter som omfattes av andre IFRS'er:

- Finansielle instrumenter
- Forsikringskontrakter
- Leieavtaler
- Ikke-monetære bytter mellom foretak i samme bransje for å tilrettelegge salg til kunder som ikke er part i bytteavtalen (eks. Olje swaps i ulik geografisk lokalitet).

Høringsutkastet definerer en kontrakt som en avtale mellom to eller flere parter som etablerer håndhevbar rettigheter og forpliktelser.

Hovedprinsipp

Hovedprinsippet i høringsutkastet er at foretakets innregning av inntekt skal gjenspeile vederlaget som mottas eller forventes mottatt fra kunder, i bytte for varer eller tjenester foretaket overfører til kundene.

Det er foreslått en modell for inntektsføring som medfører at selskapet må gjennom følgende fem trinn for å oppfylle hovedprinsippet:

1. Identifikasjon av kundekontrakter
2. Identifikasjon av leveranseforpliktelser

3. Fastsettelse av transaksjonsprisen

4. Allokering av transaksjonsprisen til leveranseforpliktelser

5. Inntektsføring når hver leveranseforpliktelse er oppfylt

1. Identifikasjon av kundekontrakter

Den sentrale forutsetningen for inntektsføring er at det må foreligge en bindende kundekontrakt, og høringsutkastet presiserer at følgende kriterier må være oppfylt for at en kundekontrakt skal omfattes av de foreslåtte regler:

- Kundekontrakten må ha et kommersielt innhold
- Kontraktspartene har godkjent avtalen og har forpliktet seg til å oppfylle sine respektive forpliktelse
- Hver av partenes håndhevbar rettigheter vedrørende de overførte varer og tjenester er identifiserbare
- Betalingsbetingelser og betalingsmåte er identifisert

En kundekontrakt eksisterer ikke dersom en av partene kan terminere en fullstendig uoppfylt kontrakt uten vederlag.

I tilfeller hvor et selskap må kombinere én eller flere kundekontrakter for å kunne bedømme tidfesting og beløpstørrelse for inntekt, foreslår høringsutkastet at to eller flere regnskapsføres som én samlet kontrakt. Dette innebærer at dersom prisingen av to eller flere kontrakter er gjensidig avhengig av hverandre, skal kontraktene regnskapsføres under ett.

Motsatt, i tilfeller hvor bestanddeler i en enkelt kontrakt må segmenteres for å kunne bedømme tidfesting og beløpstørrelse for inntekt, foreslås det at en enkelt kontrakt splittes opp og regnskapsføres som to eller flere kontrakter. Dette vil være tilfellet dersom prisen på enkelte varer og tjenester i kontrakten er uavhengig av prisen på andre varer og tjenester i kontrakten.

2. Identifikasjon av leveranseforpliktelser

En kundekontrakt inneholder én eller flere leveranseforpliktelser, og høringsforslaget krever at et selskap må vurdere kontraktsbetingelsene

for å fastslå om varer og tjenester som skal leveres, utgjør adskilte leveranseforpliktelser. Dersom dette er tilfellet, skal leveranseforpliktelsene regnskapsføres separat.

En vare eller tjeneste, eller sammensetning av varer og tjenester, utgjør separate leveranseforpliktelser dersom de er tydelig adskilt ("distinct"). Leveranseforpliktelser er tydelig adskilt dersom:

1. selskapet selv eller et annet selskap selger samme eller tilsvarende vare eller tjeneste, eller
2. selskapet kunne solgt varen eller tjenesten separat fordi de har en tydelig adskilt funksjon og fortjenestemargin.

Høringsutkastet krever at et selskap innregner inntekt, når det oppfyller sine leveranseforpliktelser ved overføring av varer eller tjenester til kunden. En vare eller tjeneste anses overført til kunden, først når kunden har fått kontroll over varen eller tjenesten.

Kontrollbegrepet

Det er altså viktig å merke seg kontrollbegrepets betydning for når et selskap kan innregne inntekt. Dersom ikke kontrollen over varen eller tjenesten er overført til kunden, vil ikke selger kunne innregne inntekt fra salg av varen eller tjenesten. I høringsutkastet er det foreslått at kontroll er overført til kunden, når kunden har evnen til å styre bruken av og motta økonomiske fordeler fra varen eller tjenesten.

Et selskap bør ta i betraktning følgende faktorer i vurderingen av om kontroll over varen eller tjenesten er overført til kunden, for hver leveranseforpliktelse:

- a). kunden har en ubetinget forpliktelse til å betale for varen eller tjenesten
- b). kunden har en juridisk rett til å motta varen eller tjenesten
- c). kunden er i fysisk besittelse av varen eller tjenesten
- d). varen eller tjenestens utforming eller funksjon er kundespesifikk

Ingen av faktorene ovenfor kan hver for seg avgjøre om kunden har fått kontroll, ettersom enkelte av faktorene kan være irrelevante for spesifikke

kontrakter. Det er derfor viktig at alle relevante fakta og omstendigheter rundt leveransen, tas hensyn til i vurderingen av om kontroll er overført til kunden.

Når en leveranseforpliktelse er en løpende overføring av varer eller tjenester til kunden, krever høringsutkastet at selskapet anvender den inntektsføringsmetode som best gjenspeiler leveransen. Metoden skal anvendes konsistent på tilsvarende leveranseforpliktelser og under tilsvarende omstendigheter. Passende metoder som er foreslått i høringsutkastet omfatter "output-metoder" (produserte enheter, leverte enheter, kontraktsmilepæler etc.), "input-metoder (påløpte kostnader, antall arbeidstimer etc.) eller "passage-of-time" (lineært over kontraktens forventede varighet).

Dersom forslagene i høringsutkastet videreføres i endelig standard, er det sannsynlig at enkelte leveringsformer som i dag regnskapsføres etter løpende avregning, vil måtte utsette inntektsføringen til fullføringstidspunktet. Det er derfor viktig at selskapene allerede nå setter seg godt inn i høringsutkastet, og danner seg et bilde av hva som kan bli regnskapsmessige konsekvensene for inntektsføringen i selskapet. I den grad det vil være mulig å omforme kontraktsoppbygging, vil dette kunne redusere innslaget av inntektsføring som ikke gjenspeiler aktivitetsnivået i selskapet.

3. Fastsettelse av transaksjonsprisen

Høringsutkastet definerer transaksjonsprisen for en kundekontrakt, som det beløpet selskapet mottar eller forventer å motta fra kunden som vederlag for leverte varer eller tjenester eksklusiv beløp innkrevd på vegne av tredjepart (eks. skatter).

Transaksjonsprisen skal fastsettes basert på et sannsynlighetsvektet beløp som forventes mottatt som vederlag for levering av varer og tjenester til kunden. I denne vurderingen må selskapet legge til grunn de aktuelle kontraktsbetingelsene og dets ordinære forretningspraksis.

For mange kundekontrakter vil transaksjonsprisen være gitt fordi vederlaget er fastsatt og blir betalt på eller tett opptil leveringstidspunktet. Andre kundekontrakter kan derimot ha et variabelt vederlag fordi kontrakten inneholder priselementer som rabatter, refusjoner og andre betingede vederlag. For kundekontrakter med slike variable priselementer, krever høringsutkastet at transaksjonsprisen skal estimeres, og i tillegg justeres for å reflektere kundens kredittrisiko.

Transaksjonsprisen skal estimeres på hvert rapporteringstidspunkt og justeres for endringer i betingelser i løpet av rapporteringsperioden.

Dersom et selskap forventer å refundere deler av vederlaget som er mottatt fra kunden, skal det innregnes en refusjonsforpliktelse målt til et sannsynlighetsvektet beløp som forventes refundert til kunden. Estimater skal oppdateres på hver rapporteringsdato.

Pålitelig måling av transaksjonspris

Når en leveranseforpliktelse er oppfylt kan den relaterte inntekten kun innregnes dersom transaksjonsprisen kan måles pålitelig. For at kravet om pålitelig måling skal være oppfylt, krever høringsutkastet av følgende to kriterier skal være oppfylt:

1. Selskapet har erfaring med lignende type transaksjoner (eller kunnskap om andre selskapers erfaring om egen erfaring mangler).
2. Selskapets erfaring er relevant for den aktuelle kontrakten fordi det ikke er ventet vesentlige endringer i omstendighetene).

Dersom selskapet kan måle deler av transaksjonsprisen pålitelig, tillater høringsutkastet at den del av transaksjonsprisen som kan måles pålitelig inntektsføres (gitt at leveranseforpliktelsen er oppfylt).

Ved fastsettelse av transaksjonsprisen må selskapet vurdere effekten av følgende faktorer:

Kredittrisiko - kundens betalingsevne og betalingsvilje

Tidsverdien av penger - dersom kontrakten inneholder en vesentlig finanskomponent

Ikke-kontant vederlag - måles til virkelig verdi med mindre dette ikke kan måles pålitelig

Skyldig beløp til kunden - dersom kunden kan motregne et tilgodehavende på selger, mådet vurderes om beløpet skal redusere transaksjonsprisen (inntekt) eller er betaling for mottatt vare eller tjeneste fra kunden (varekostnad).

4. Allokering av transaksjonsprisen

Ved kontraktsinngåelsen krever høringsutkastet at selskapet allokterer transaksjonsprisen forholdsmessig til de adskilte leveranseforpliktelsene, basert på forpliktelsenes egenverdi ("stand-alone selling price"). Det beste beviset for egenverdien er observerbare priser for en vare eller tjeneste som selges separat. I mange tilfeller finnes ikke en direkte observerbar salgspris, og det vil da være et krav til at selskapet estimerer salgsprisen. Det er krav om at observerbare data benyttes så langt dette lar seg gjøre, når en metode for å estimere salgsprisen anvendes. Foreslåtte metoder for å estimere salgspris er forventet kost-pluss margin og markedsforventningsmetoden.

5. Inntektsføring

Forutsetningen for inntektsføringen er som nevnt ovenfor at leveranseforpliktelsene er oppfylt. Ved kontraktsinngåelse får selskapet en rett til å motta betaling (eiendel) og en plikt til å levere en vare eller tjeneste (forpliktelse). Eiendelen og forpliktelsen nettoføres, og det skal ikke tas hensyn til dag 1-gevinster. Følgelig blir det ingen regnskapsføring på kontraktsinngåelsestidspunktet.

Inntekten resultatføres (opptjenes) etter hvert som leveranseforpliktelsen innfries, og som omtalt ovenfor skjer innfrielsen når kontroll over varen eller tjenesten er overført til kunden.

For et stort antall varesalg vil ikke forslagene i høringsutkastet medføre noen endring i inntektsføring i forhold til dagens regelverk. Derimot er det forventet at det kan bli betydelige endringer for en del tjenesteleveranser. De foreslåtte reglene er kompliserte med hensyn til å fastsette tidspunkt for kontrolloverdragelse for tjenesteleveranser, og konsekvensen kan bli at løpende avregning ikke vil kunne anvendes som metode for inntektsføring. Basert på den veiledningen som er gitt i høringsutkastet er det vanskelig å se hvordan løpende avregning fortsatt skal kunne anvendes, og dette vil kunne påvirke inntektsføringen både innenfor tjenesteytende næringer og anleggsvirksomhet.

IASB har uttalt at det ikke har vært hensikten å fjerne muligheten for å bruke løpende avregning, men det synes vanskelig å anvende denne metoden gitt ordlyden i høringsutkastet, vedrørende overføring av kontroll til kunden.

Hovedregelen er at det ikke blir noen ny måling av en kundekontrakt etter transaksjonstidspunktet. For kundekontrakter som blir tapskontrakter,

må imidlertid selskapet innregne en forpliktelse og tilhørende kostnad. En kontrakt klassifiseres som en tapskontrakt når nåverdien av sannsynlighetsvektede kostnader relatert til oppfyllelse av forpliktelsen overstiger transaksjonsprisen. På hver etterfølgende rapporteringsdato må selskapet oppdatere estimatene for tapskontrakten, og endringen i den balanseførte forpliktelsen føres som kostnad eller reduksjon av tidligere kostnadsføring.

Oppsummerende betraktninger

IASB har valgt overføring av kontroll over en vare eller tjeneste til kunden, som avgjørende for når selger kan resultatføre inntekt fra kundekontrakter. For de fleste varetransaksjoner vil ikke dette medføre noe endring i inntektsføring i forhold til dagens regelverk. For en del tjenesteleveranser og tilvirkningskontrakter kan imidlertid periodisering av inntekt bli vesentlig endret. En rekke kundekontrakter som i dag inntektsføres etter løpende avregning, vil få problemer med å oppfylle kravet om overgang av kontroll til kunden i høringsutkastet. Konsekvensen vil i så være at inntektsføringen må utsettes til kontrollkravet er oppfylt. I enkelte tilfeller vil ikke kravet om overføring av kontroll være oppfylt før hele prosjektet er fullført. Inntektsføringen vil således måtte baseres fullført kontraktsmetode.

IASB og FASB har fått kritikk fra en rekke høringsinstanser fordi de har valgt fokusere på overgang av kontroll istedenfor en aktivitetsbasert tilnærming. Det blir blant annet hevdet at regnskapene til selskaper i anleggsbransjen vil bli mindre informative, fordi de inntektsgenererende aktivitetene ikke vil gjenspeiles i resultatet i kontraktsperioden. Til tross for kritikken, er det lite som tyder på at IASB og FASB vil endre på kontrollbegrepets betydning i endelig standard. Således burde selskaper som kan bli berørt av de foreslåtte reglene, gå nøye gjennom kontraktsstrukturer for å vurdere muligheten til å gjøre tilpasninger som forhindrer uønskede effekter i inntektsføringen.

Endelig standard er ventet i løpet av første halvår 2011, men obligatorisk anvendelse vil nok tidligst bli fra 1.1.2013. IASB legger opp til full retrospektiv anvendelse.

► LEIEAVTALER

HØRINGSUTKAST TIL NY STANDARD

Bakgrunn

IASB publiserte i august 2010 et høringsutkast til ny standard om leieavtaler. Prosjektet som tar sikte på å erstatte dagens standard IAS 17 Leieavtaler, er et felles prosjekt med amerikanske FASB. Hovedmålsetningen til prosjektet er at finansregnskapene skal gi pålitelig og relevant informasjon om beløp, tidfesting og usikkerhet vedrørende kontantstrømmer som oppstår fra leieavtaler.

Problemet under dagens IAS 17 Leieavtaler og tilsvarende regelverk under US GAAP er at man har to kategorier av leieavtaler (finansielle leieavtaler og operasjonelle leieavtaler), og at avtaler med tilsvarende økonomisk innhold blir regnskapsmessig forskjellig behandlet. Leieavtaler som klassifiseres som finansielle leieavtaler, skal innregne en eiendel og en forpliktelse i balansen mens det for operasjonelle leieavtaler ikke skal balanseføres noen eiendel eller forpliktelse. Under operasjonelle leieavtaler resultatføres kun leiebetalingene over leieperioden, og investorer må estimere effekten operasjonelle leieavtaler har på gjeldsgrad og inntjening. Dersom leietakere innregner eiendeler og forpliktelser fra alle leieavtaler, vil investorer lettere kunne forstå effekten av leieaktiviteten.

Høringsfristen er satt til 15. desember 2010, og ny standard forventes å foreligge i 2011.

Høringsforslag

I høringsforslaget er det foreslått å fjerne skillet mellom finansielle og operasjonelle leieavtaler. Denne endringen medfører at alle leieavtaler nå skal innregnes i balansen.

I dagens regelverk er det større mangler i kvaliteten på informasjon i regnskapet knyttet til leietaker enn for utleier. Fra flere hold har det fremkommet synspunkter på at det er viktig å få en konsistent regnskapsmessig behandling for leietaker og utleier. I høringsutkastet er det derfor foreslått at det skal anvendes en konsistent modell for regnskapsmessig behandling av leieavtaler for leietaker og utleier.

IASB foreslår en bruksrettighetsmodell ("right-of-use"), hvor både leietaker og utleier balansefører eiendeler og forpliktelser som oppstår gjennom leieavtalen. Eiendelene og forpliktelsene skal regnskapsføres til nåverdien av leiebetalingene, og etterfølgende måling gjøres etter en kostnadsbasert metode.

Leietaker

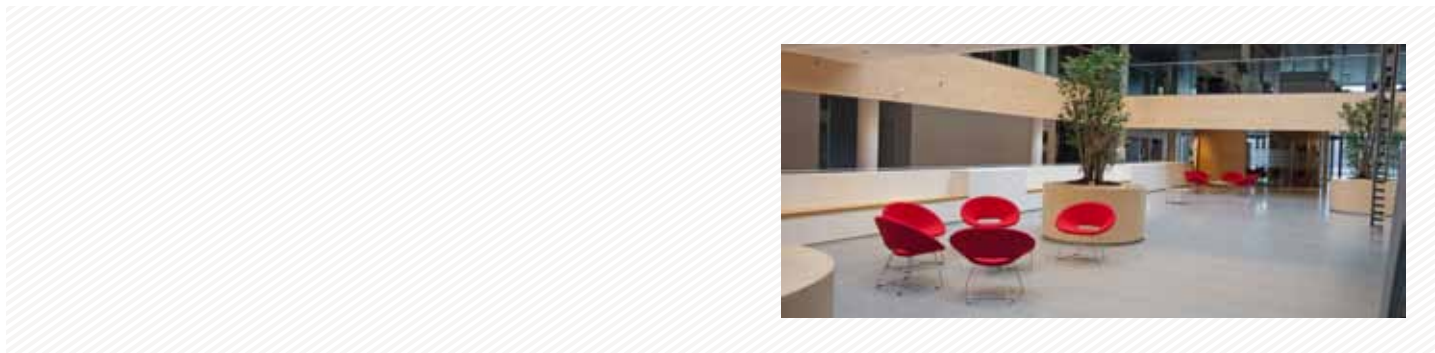
En leietaker kjøper en bruksrettighet til en underliggende eiendel, og betaler for denne rettigheten gjennom leiebetalinger. I regnskapet til leietaker skal følgende poster innregnes:

- En eiendel som representerer bruksrettigheten til den underliggende eiendelen.
- En forpliktelse som representerer fremtidige leiebetalinger

På avtaletidspunktet måles eiendelen og forpliktelsen til nåverdien av de fremtidige leiebetalinger. Eiendelen vil deretter bli gjenstand for avskrivning over leieperioden, og skal testes for verdifall ved hver rapporteringsperiode. I balansen klassifiseres eiendelen som et varig driftsmiddel, men adskilt fra andre varige driftsmidler som er eid av selskapet.

I tabellen nedenfor presenteres forskjellene mellom regnskapsmessig behandling av leieavtaler hos leietaker etter dagens IAS 17 Leieavtaler og høringsforslaget:

	REGNSKAPSMESSIG BEHANDLING	EFFEKT
I dag: to ulike typer leieavtaler		
Finansielle leieavtaler	Eiendelen og leieforpliktelsen balanseføres Rentekostnad og avskrivning resultatføres Noteopplysninger om fremtidige minimumsbetalinger	Investor benytter informasjon som fremkommer i regnskapet
Operasjonelle leieavtaler	Ingen balanseføring Leiekostnad resultatføres Noteopplysninger om fremtidige minimumsbetalinger	Investorer justerer regnskapstall basert på estimater
Høringsutkast		
Én modell for alle leieavtaler	Right-of-use eiendel og leieforpliktelse balanseføres Amortisering og rentekostnad resultatføres Tilleggsinformasjon i noter	Investorer har informasjon om fremtidig forventet kontantstrøm i regnskapet for alle leieavtaler.

Utleier

For utleier foreslår høringsutkastet to ulike tilnæringsmetoder for regnskapsmessig behandling av leieavtaler. Hvilken metode som skal benyttes er avhenger av i hvilken grad utleier beholder risiko og avkastning knyttet til leieobjektet.

- For leieavtaler hvor en betydelig del av risiko og avkastning for leieobjektet er overført til leietaker, skal utleier benytte fraregningmetoden ("derecognition").
- For leieavtaler hvor utleier beholder en betydelig del av risiko og avkastning for leieobjektet, skal utleier anvende "performance obligation-metoden".

Fraregningmetoden krever at utleier fjerner hele eller deler av leieobjektet fra balansen (fraregning), og balansefører en rett til å motta leiebetalinger. Denne metoden gir mulighet for å innregne gevinst ved oppstart av leieforholdet.

Performance obligation-metoden krever at utleier beholder leieobjektet i balansen, men i tillegg skal utleier innregne en rett til å motta fremtidige leiebetalinger samt en forpliktelse som reflekterer at utleier gir leietaker bruksrett over leieobjektet i leieperioden.

Forventet leieperiode og variable leiebetalinger

Det er vanlig at leieavtaler inneholder variable elementer som eksempelvis forlengelsesopsjon, opsjon for tidlig-terminering, betingede terminbeløp og restverdi. Under gjeldende regelverk benyttes leieavtalens minimumsperiode for å fastsette eiendeler og forpliktelser i en finansiell leieavtale.

I høringsforslaget kreves det derimot at leietaker og utleier skal benytte den lengst mulige leieperiode som med sannsynlighetsovervekt vil inntreffe. Det betyr at dersom det er mer enn 50% sannsynlighet for at leietaker vil utøve en forlengelsesopsjon, skal leieperioden omfatte både minimumsperioden og forlengelsesperioden som opsjonen gir rett til. For leietaker vil dette medføre at bruksretten vil kunne innregnes til en større balanseført verdi enn under gjeldende regelverk.

Variable leiebetalinger skal alltid inkluderes i nåverdien av fremtidige leiebetalinger hos leietaker, men hos utleier inkluderes disse kun dersom de kan måles pålitelig.

Både leietaker og utleier skal inkludere estimert restverdi garanti.

Oppsummerende betraktninger

En svært stor andel av selskaper har inngått leieavtaler, og mange av disse er i dag definert som operasjonell leasing. Etter dagens regelverk skal ikke operasjonelle leieavtaler balanseføres i regnskapet til leietaker. Terminbeløpet kostnadsføres løpende blant andre driftskostnader, men det er blant annet krav til å opplyse om forfallsstruktur for fremtidige leiebetalinger innenfor leieavtalens minimumsperiode.

I høringsutkast til ny standard er det foreslått at det for alle leieavtaler skal balanseføres en eiendel og forpliktelse hos leietaker, uavhengig av om de er finansiell eller operasjonell leasing. I tillegg vil kravene til noteopplysninger bli mer omfattende. Endringene vil kunne føre til en betydelig økt arbeidsbyrde for enkelte regnskapsprodusenter, og samtidig påvirke sentrale nøkkeltall. På den annen side vil investorer og långivere kunne anvende regnskapstallene uten å måtte korrigere gjeldsgrad og inntjening for effekten av leieavtaler som ikke fremkommer av balanse.

► MÅLING AV IKKE-FINANSIELLE FORPLIKTELSER

HØRINGSUTKAST OM ENDRINGER I IAS 37

Bakgrunn

I 2005 publiserte IASB et høringsutkast med forslag til endringer i IAS 37 Avsetninger, betingende forpliktelser og betingede eiendeler, som et ledd i prosjektet med å forbedre standarden. I dette høringsutkastet ble det blant annet foreslått å fjerne begrepet "beste estimat" fra standarden. I stedet skulle det fokuseres på veiledningen i standarden som fastslår at det beste estimat for en forpliktelse, er det beløp selskapet ville måtte betale for å fri seg fra forpliktelsen eller overføre den til en tredjepart ved utgangen av rapporteringsperioden. Det ble videre foreslått av det ved måling av dette beløpet, skulle tas hensyn til alle mulige utfall – ikke bare minimumsbeløp, maksimumsbeløp eller mest sannsynlige beløp.

Forslaget fikk en kjølign mottakelse hos respondentene, som mente at de foreslåtte kravene ikke var egnet til å klargjøre og forbedre standarden. Eksempelvis ble det påpekt at betydningen av begrepet "settle" var uklart. Betydde det å kansellere forpliktelsen eller å innfri forpliktelsen? Hva skulle gjøres dersom beløpet som kreves for å innfri forpliktelsen var forskjellig fra beløpet for å overføre forpliktelsen til tredjepart – hvilket av de to beløpene skulle anvendes til å måle forpliktelsen?

Som respons på disse tilbakemeldingene har IASB valgt å publisere et nytt høringsutkast i 2010, men det nye høringsutkastet er begrenset til kun å omfatte måling av ikke-finansielle forpliktelser.

Høringsforslag

I høringsforslaget er det foreslått at en ikke-finansiell forpliktelse skal måles til det beløp selskapet er villig til å betale for å fri seg fra forpliktelsen på balansedagen.

Det er videre foreslått at beløpet skal måles til det laveste av:

1. Nåverdien av de ressurser som kreves for å innfri forpliktelsen
2. Beløpet selskapet må betale for å kansellere forpliktelsen
3. Beløpet et selskap må betale for å overføre forpliktelsen til en tredjepart

Dersom kansellering eller overføring til tredjepart ikke er mulig, skal beløpet måles til nåverdien av de ressurser som kreves for å innfri forpliktelsen (1).

Når det foreligger usikkerhet om hvilket beløp som kreves for at selskapet selv skal kunne innfri forpliktelsen, er det foreslått at det skal beregnes et sannsynlighetsvektet gjennomsnittlig beløp av et antall mulige utfall. I tillegg skal det foretas en justering for å ta høyde for at faktisk beløp kan avvike fra forventet beløp.

Forpliktelser som innfries gjennom en tjenesteleveranse (eksempelvis opprydding, fjerning etc.), skal måles til markedsprisen for denne type tjenester. Dette gjelder uavhengig av om selskapet selv planlegger å utføre tjenesten. Dette innebærer at det skal legges til et fortjenesteelement også når selskapet benytter egne ressurser for å utføre arbeidet.

Endring i balanseført verdi av forpliktelsen som skyldes tidsverdien av penger, skal resultatføres som lånekostnad.

Oppsummerende betraktninger

Det er forventet at IASB vil komme med endelige endringer til IAS 37 i løpet av første halvår 2011, og at det her vil bli en sammensetning av innholdet i høringsutkastet fra 2005 og innholdet i det nye høringsutkastet fra 2010.

Flere av de foreslåtte endringene har fått kritikk fordi det etterlyses mer veiledning om hvordan ikke-finansielle forpliktelser skal måles. I tillegg blir det påpekt at selskapene vil påføres større byrder med hensyn til informasjonsinnhenting og dokumentasjon for å underbygge mulige utfall i forbindelse med måling av forpliktelsen.

► YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGER HØRINGSUTKAST TIL ENDRINGER I IAS 19 YTELSER TIL ANSATTE

Bakgrunn

IASB publiserte i april 2010 et høringsutkast med foreslåtte endringer til IAS 19, som vil påvirke innregning, presentasjon og noteopplysninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger. IASB mener de foreslåtte endringene vil gjøre det lettere for brukere av regnskapene å forstå hvordan ytelsesbaserte ordninger påvirker et selskaps finansielle stilling, resultatmåling og fremtidige kontantstrømmer.

Høringsforslag

I korte trekk beskrives de foreslåtte endringene nedenfor.

Fjerning av korridormetoden

Høringsutkastet foreslår at alle endringer i pensjonsforpliktelsen og virkelig verdi av pensjonsmidlene skal innregnes i den perioden de oppstår. Dette innebærer at muligheten til å benytte korridormetoden i gjeldende standard fjernes. Korridormetoden tillater at selskapet ikke innregner aktuariemessige gevinster og tap, så lenge disse ligger innenfor korridoren (beløp beregnet som det største av 10% av pensjonsforpliktelsen og 10% av pensjonsmidlene), og tillater utsatt innregning av aktuariemessige gevinster og tap utenfor korridoren.

Presentasjon av pensjonskostnad

Høringsutkastet foreslår at periodens pensjonskostnad skal splittes opp i tre komponenter som presenteres på ulike steder i resultatoppstillingen.

1. Nåverdi av årets pensjonsopptjening
  - presenteres i ordinære driftskostnader
2. Netto finanskostnad (netto rente på pensjonsmidler og pensjonsforpliktelse)
  - presenteres som finanspost i resultatet
3. Estimatendringer
  - presenteres i andre inntekter og kostnader (Other comprehensive income)

Måling av netto finanskostnad

Ved måling av netto finanskostnad er det foreslått at det skal benyttes samme diskonteringsrente for pensjonsmidlene som for pensjonsforpliktelsen. Dette betyr at netto finanskostnaden enten blir en kreditpost eller debetpost, avhengig av om selskapet har netto pensjonsmidler eller netto pensjonsforpliktelser. Bruk av samme

diskonteringsrente på pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser vil ventelig møte en del motstand, fordi dette kan føre til måling som ikke reflekterer faktisk avkastning på pensjonsmidler. Avkastning på pensjonsmidler utover diskonteringsrenten skal behandles som estimatendring, og føres derfor mot andre inntekter og kostnader.

Diskonteringsrenten fastsettes med henvisning til markedsrenten på slutten av rapporteringsperioden for foretaksobligasjoner av høy kvalitet, men for selskap i stater som ikke har dype markeder for foretaksobligasjoner (eks. Norge) skal markedsrenten for statsobligasjoner benyttes. Dette har vært kritisert blant annet fra norsk hold, fordi markedsrenten for norske statsobligasjoner er lavere enn foretaksobligasjoner og følgelig vil medføre at pensjonsforpliktelsene blir høyere i Norge.

Høringsfristen var 6. september 2010, og endringene forventes inntatt i endelig standard i løpet av første kvartal 2011.

► FINANSIELLE FORPLIKTELSER

HØRINGSUTKAST OM FINANSIELLE FORPLIKTELSER I IFRS 9

Bakgrunn

IASB publiserte standarden IFRS 9 Finansielle instrumenter i november 2009, men denne inneholdt kun finansielle eiendeler. Målsetningen til IASB er at IFRS 9 skal erstatte dagens IAS 39 Finansielle instrumenter: Innregning og måling og følgelig omfatte både finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. I mai 2010 publiserte IASB et høringsutkast om finansielle forpliktelser som skal inntas i endelig IFRS 9. Høringsutkastet hadde høringsfrist 16. juli 2010.

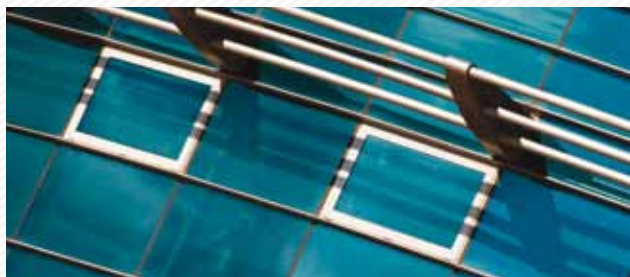
Høringsforslag

I høringsutkastet behandles klassifisering og måling av finansielle forpliktelser, men forslaget er i hovedsak i samsvar med reglene i gjeldende IAS 39. Finansielle forpliktelser skal måles enten til virkelig verdi eller amortisert kost avhengig av hvordan de klassifiseres.

En endring er derimot foreslått for finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet, ved bruk av virkelig verdi opsjon (Fair Value Option). Endring i virkelig verdi som skyldes endring i egen kredittisiko, skal ikke innregnes i resultatet. Denne endringen skal derimot føres mot andre inntekter og kostnader.

Under dagens IAS 39 skal finansielle forpliktelser som har utspring i derivater på uoterte egenkapitalinstrumenter, føres til kost ved etterfølgende måling. I høringsutkastet er det foreslått at slike finansielle forpliktelser skal måles til virkelig verdi.

IFRS 9 som ble publisert i november 2009 er ennå ikke godkjent av EU, og det er ting som tyder på at den ikke blir godkjent før hele standarden er ferdigstilt etter planen i 2011. Obligatorisk anvendelse av IFRS 9 er satt for regnskapsår påbegynt 1. januar 2013 eller senere.

► NYE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

Nedenfor er en oppdatert oversikt over nye standarder og fortolkninger eller endringer i disse. Oversikten er à jour i forhold til European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) sin statusrapport pr 13.10.2010.

STANDARD ELLER FORTOLKNING	IKRAFTTREDELSE	GODKJENT AV EU PR. 13.10.2010
IFRS 9 Finansielle instrumenter	01.01.2013	Nei, utsatt
Endringer til IFRS 7	01.07.2011	Nei, forventes godkjent Q2-2011
Forbedringer IFRS (Mai 2010)	Varierer - tidligst 01.07.2010	Nei, forventes godkjent Q4-2010
IFRIC 19 Extinguishing Financial Liabilities with Equity Instruments	01.07.2010	Ja, godkjent 23.07.10
IAS 24 Opplysninger om nærstående parter (Endringer)	01.01.2011	Ja, godkjent 19.07.2010
IFRIC 14 Regler for ytelsesbasert pensjonseiendel (Endringer)	01.01.2011	Ja, godkjent 19.07.2010
IFRS 1 Limited exemption from comparative IFRS 7 disclosures for first-time adopters (Endringer)	01.07.2010	Ja, godkjent 30.06.2010
IFRS 1 Additional exemptions for first-time adoptors (Endringer)	01.01.2010	Ja, godkjent 23.06.2010
IFRS 2 Group cash-settled share-based payment transactions (Endringer)	01.01.2010	Ja, godkjent 23.03.2010
Forbedringer IFRS (April 2009)	Varierer - tidligst 01.07.2009	Ja, godkjent 23.03.2010

► FINANSTILSYNETS REGNSKAPS- KONTROLL – OFFENTLIGGJORT BREV OG FOREDRAG

Finanstilsynets regnskapskontroll har årlig omfattet kontroll av 30-40 børsnoterte foretak. Normalt omfatter kontrollene IFRS-regnskaper, men kan også omfatte selskaper som ikke er konserner og som avlegger regnskaper etter regnskapslovens regler.

I et brev til Obligasjonsforetaket V AS av 20. november 2009 framgår departementets synspunkter på kvaliteten på et slik "NGAAP" – regnskap. Hovedemnet er de norske sikringsreglene knyttet til finansielle instrumenter. Finanstilsynet presiserer spesielt at Obligasjonsforetaket fra 2011 må gå over til IFRS. Regnskapslovens § 3-9 er endret slik at IFRS i fremtiden også må anvendes for selskaper som ikke er organisert som et konsern. I denne forbindelse presiserer tilsynet spesielt at IFRS-regelverket kan gi andre regnskapsmessige løsninger enn NGAAP.

I et brev av 15. april 2010 til Hjellegjerde ASA påpeker Finanstilsynet at et vesentlig beløp i balansen er "eiendel ved utsatt skatt" (76 % av selskapets egenkapital). Tilsynet stilte spørsmål ved om beløpet kunne forsvares i henhold til kravene i IAS 12.34-35. På bakgrunn av henvendelsen besluttet selskapet å endre den regnskapsmessige behandlingen. Finanstilsynet påpekte også at omregningsdifferanser i valutaforhold skulle vises separat i et eget egenkapitalsfond i henhold til IAS 21.39c.

I brev til Cecon ASA av 5. mai 2010 og til Aker BioMarine ASA av 6. mai 2010 har Finanstilsynet drøftet en rekke regnskapsfaglige spørsmål. På enkelte punkter har påpekte forhold ført endringer i foretakenes regnskapspolicy. Spørsmål som har vært reist omhandler:

Cecon ASA

- Verdifall på eiendeler- herunder fastsettelse av diskonteringsrente
- Kapitalisering av låneutgifter
- Fastsettelse av funksjonell valuta
- Opplysninger om usikkerhet ved fortsatt drift
- Betinget eiendel
- Opplysninger om resultat pr aksje

Aker BioMarine ASA

- Nedskrivning av goodwill, herunder sensitivitetsanalyse
- Omregning til presentasjonsvaluta
- Opplysninger vedr salg av virksomhet
- Opplysninger i henhold til IFRS 7- finansielle instrumenter
- Presentasjon og opplysninger om endring i egenkapital
- Ytelser til ledende ansatte - sammenligningsinformasjon

Finanstilsynet holder ofte foredrag om hvilke forhold de har oppdaget under kontroll av regnskapene til de børsnoterte foretakene. I et foredrag avholdt i september 2009 ble det blant annet fremhevet at opplysninger om regnskapsprinsipper og transaksjoner må forbedres. Et stikkord i så måte er at opplysningene om regnskapsprinsippet ikke må gjøres generelle; men tilpasses det enkelte foretak. Det framgår også at foretakene bør forbedre seg når det gjelder å gi relevant informasjon til brukerne hva angår vesentlige transaksjoner.

► EU-SAMARBEID INNEN REGNSKAPSKONTROLL

Som representant for et EØS-land deltar Finanstilsynet i EU-samarbeid på en rekke områder. På området regnskapskontroll foregår EU-samarbeidet innen European Enforcers Coordination Sessions (EECS). EECS består av tilsynsmyndighetene i Europa. EECS ble opprettet for å diskutere avgjørelser innen regnskapskontroll tatt av de nasjonale tilsynsmyndigheter.

EU har offentliggjort sju forskjellige dokumenter hvor hovedtrekkene i de nasjonale beslutningene knyttet til regnskapskontrollen gjennomgås. Dokumentene framgår også på Finanstilsynets hjemmeside (<http://www.finanstilsynet.no/no/Borsnoterte-foretak/Periodisk-informasjonsplikt/Informasjon/EU-samarbeid/>) og i den sjuende offentliggjøringen av 16. desember 2009 er følgende emner vurdert av de forskjellige nasjonale kontrollorganene innen EU/EØS:

- Restrukturering av finansielle forpliktelser (IAS 39)
- Klassifisering av forpliktelse som kortsiktig gjeld ved forsinket betaling av kontraktfestet avbetaling (IAS 1)
- Presentasjon av finansielle instrumenter (IFRS 7)
- Klassifisering av kontanter og kontantekvivalenter (IAS 1, IAS 7)
- Endring fra feil til korrekt inntektsperiodisering (IAS 8, IAS 18)
- Bonusprogrammer (IFRIC 13)
- Segmentrapportering (IFRS 8)

- Avsetninger og betingede forpliktelser (IAS 37)
- Korreksjon av feil (IAS 7, IAS 8)
- Kostprisallokering og foreløpig kostprisallokering ved oppkjøp (IFRS 3, to saker)
- Halvårlig kontantstrømsanalyse for konsernoppheør (IAS 7, IAS 34)
- Virksomhetssammenslutning under samme kontroll (IAS 8)
- Identifisering av oppkjøper ved Virksomhetssammenslutning (IFRS 3, to saker)
- Tapsavsetning på utlån (IAS 39)

IFRS for SMEs tas i bruk i store deler av verden

Vi har tidligere redegjort for at IASB har vedtatt et eget regelverk for små og mellomstore foretak (IFRS for SMEs). Det skal etter hvert vurderes om dette regelverket skal innføres også i Norge. Det er neppe aktuelt å innføre et slikt regelverk med virkning fra før 2013.

Det er gjennomført undersøkelser som indikerer at en rekke land kommer til å innføre regelverket om få år. Blant land som planlegger å kreve bruk av regelverket hører: Danmark, Irland, Storbritannia, og USA.

Land fra Afrika, Sør – og Mellom-Amerika og Asia har allerede gjennomført lovgivning / standardsetting som tillater eller krever bruk av IFRS for SMEs. Slike land omfatter bl.a: Sør-Afrika, Costa Rica, Hong Kong, Egypt, Botswana, Cambodia, Jordan, Panama, Filippinene, Brasil, Argentina og Chile.

KONTAKTPERSONER

Hans Robert Schwencke
Professor, Handelshøyskolen BI
E-post: hans.schwencke@bdo.no

Reidar Jensen
Statsautorisert revisor,
medlem av RSS
E-post: reidar.jensen@bdo.no

Børre Skisland
Statsautorisert revisor,
medlem av FO-IFRS
E-post: borre.skisland@bdo.no

Kjersti Skotvold
Statsautorisert revisor
E-post: kjersti.skotvold@bdo.no

www.bdo.no

Innholdet i denne publikasjonen er kun for generell informasjon og kan ikke erstatte profesjonell veiledning om de enkelte emner som omtales. Vennligst ta kontakt med ett av våre kontorer dersom du ønsker svar på dine spesifikke spørsmål vedrørende omtalte emner. BDO, bedriftens partnere, ansatte eller samarbeidspartnere, er ikke å regne som ansvarlig for eventuelle tap som er resultat av handlinger eller beslutninger basert på innholdet.

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. BDO er varemerkenavnet for BDO-nettverket og for hvert enkelt BDO medlemsfirma.

BDO i Norge har nærmere 600 ansatte og kontorer over hele landet.